

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SLÖJDUNDERVISNINGSBLAD

från

NÄÄS.

Sjette årgången. N:o 11 (67).

Redaktör: OTTO SALOMON.
Nääs, Floda Station.

(Tryckt $\frac{6}{12}$) 1890.

Från skolor i Köpenhamn och Norge.

II.

Slöjdundervisningen intager för närvarande i Norge en helt annan ställning än hvad fallet är i Danmark. Medan i Danmark slöjden mera betraktas och behandlas som en privatangelägenhet, från statens sida understödd medelst ett årligt anslag af 12,000 kronor, är i Norge fr. o. m. 1892 slöjden ett obligatoriskt ämne för folkskolorna, åtminstone i städerna. Äfven om man har afvikande åsikter rörande lämpligheten af slöjdens intvingande inom alla skolor af en viss kategori, då måhända de nödvändiga förutsättningarna för ett i verklig mening framgångsrikt bedrivande ej öfverallt äro förhånden, så torde man dock icke annat än kunna känna sig varmt tilltalad af det allvarliga sätt, på hvilket den nya norska skollagen upptagit den viktiga frågan om kroppsarbetets plats i ett rationellt undervisningssystem. Norge är den tredje staten i ordningen — Finland och Frankrike hafva gått förut — där handarbete upptagits på skolplanen såsom ett obligatoriskt ämne för gossarne i folkskolan.

Det torde icke kunna vara tvifvel underkastadt, att förtjensten af att man i Norge kommit till denna punkt i icke oväsentlig grad tillkommer Inspektör *H. K. Kjennerud* i Fredrikshald. Under mer än femton år har denne slöjdundervisningens nitiske förkämpe verkat dess sak i sitt fädernesland, först såsom ledare af Fredrikshalds Slöjdforenings Skole och af de vid densamma anordnade slöjdlärokurserna, samt sedermera såsom Kirke- och undervisningsdepartementets konsultent i sådana frågor, som stå i samband med slöjdundervisningen. Det är lika förvånans- som beundransvärdt, huru mycket Herr Kjennerud, ehuru dessutom upptagen med en ansvarsfull ordinarie tjänstgöring och stor undervisningsskyldighet, funnit tid och kraft att utträtta. Hvarje vän af slöjdundervisningen och af Herr Kjennerud personligen måste innerligt önska att från vederbörandes sida åtgärder vidtoges, genom hvilka Herr Kjennerud sattes i tillfälle att mera odeladt få ställa sin energi och sakkunskap i skolslöjdens tjänst.

Med den stora utsträckning slöjdundervisningen sannolikt inom de närmaste åren kommer att få i norska skolor, torde det väl i annat fall blifva honom omöjligt att egna saken den uppmärksamhet och omvårdnad densamma otvifvelaktigt tager i anspråk.

På genomresa till Kristiania tillbragte vi i Fredrikshald några synnerligen angenäma och äfven lärerika timmar. En länge närd önskan att få under pågående arbete besöka den norska skolslöjdens egentliga stamort blef nu förverkligad. I Herr Kjenneruds sällskap och under hans ledning besågos lokaler, modellsamlingar och färdiga arbeten, hvarjämte några lektioner, ledda af Herr Kjenneruds mångåriga medarbetare, de dugande och erfarne slöjdläroarna Herrar *Rud* och *Kjærgaard*, öfvervoros. Om än själfva lokalerna lemnade en del öfrigt att önska — ehuru man tvifvelsutan gjort allt hvad af dem göras kunde — så var ordningen inom dem dock mönsterigill. Att de färdiga arbetena ej voro fullt så väl och omsorgsfullt utförda, som vi med känedom af Herr Kjenneruds och hans medlärares sympati för noggrannhet vid arbete hade väntat, och sedermera äfven kunde iakttaga och beundra i skolorna uti Kristiania, får nog helt och hållet skrivas på räkningen af, att man i Fredrikshald just höll på att experimentera med klassundervisning. Så långt synes man dock vid tiden för vårt besök redan hafva kommit, att man fått klart för sig, att såvida samma resultat skola åsyftas, lärarens — äfven en dugande och på detta område erfaren sådan — tid icke räcker till att på ett nöjaktigt sätt öfvervaka en klass med så många som trettio slöjdande barn. Detta resultat helsa vi med glädje och detta icke minst för de lärarens skull, hvilka undervisa i slöjd, ty tecken hafva icke felats häntydande på, att allt sedan sagan om skötande på ett tillfredsställande sätt af en odelad klass fått en viss tilltro, åtminstone på håll där ej egen erfarenhet stått till buds, hafva de samvetsgranna lärare, hvilka förneka möjligheten häraf, blifvit på så sätt misskände, att man trott denna deras uppfattning hafva sin grund i bristande förmåga eller vilja från deras sida, något som beredt mer än en dugande lärare smärta och bekymmer.

I Fredrikshald håller man dock ännu, åtminstone tillsvidare, fast vid att söka låta lärjungarne följast åt i modellserien. Man har därför uppställt densamma med mellanarbeten. Antagligen kommer man ej heller långt på denna väg; försök, gjorda vid några skolor i Kristiania, peka häråt. Den af Herr Kjennerud uppställda modellserien, som allmänt följes i de norska skolorna, liknar i rätt mycket, såväl hvad beträffar modellernas beskaffenhet som form, våra svenska modellserier och står i alla afseenden vida öfver den i Köpenhamns skolor följda; detta särskildt i afseende på att den, i motsats till denna sistnämnda, gifvit berättigad plats åt de för ögats utbildning så viktiga »formarbetena», att arbete med knifven vunnit tillbörlig uppmärksamhet och att trä af olika hårdhetsgrad får af lärjungarne bearbetas. Ritningar användas äfven jämte modellerna.

I Kristiania är slöjd införd hufvudsakligen i ett antal högre läroverk; med det allmännare införandet i folkskolorna vidtager man för närvarande förberedande anordningar. Så skall exempelvis redan i vinter en för folkskolans lärare afsedd kurs afhållas under ledning af den nytillsatte slöjdinspektoren Herr J. Skinvik. Då denne är en för slöjdens användande såsom ett uppfostringsmedel varmt intresserad och på detta område erfaren man, som anser den individuella undervisningen vara idealet, och som önskar, att barnens arbeten skola vara noggrannt utförda, samt klassundervisningen i slöjd likasom — såvidt vi fattade honom rätt — äfven i andra öfningsämnen har en bestämd motståndare i folkskoleinspektören D:r O. Lund, kan man på goda skäl antaga, att slöjdundervisningen i hufvudstaden kommer att blifva en värdig förebild för öfriga kommuner. En för ändamålet tillsatt kommitté har uti sitt till skolstyrelsen ingifna förslag hänvisat till den erfarenhet man rörande slöjdundervisningen gjort vid Stockholms folkskolor och föreslagit anordningar i hufvudsakliga delar öfverensstämmande med dessa.

Under uppehållet i Kristiania åsågo vi slöjdundervisning i följande skolor: *Aars og Voss' Skole* (lärare: Herrar P. Borgersen, N. Chr. Jacobsen och L. Drivdahl), *Gjerdsens Skole* (lärare: Herrar H. Eger och Karl Lövdahl), *Andersens Skole* (lärare: Herr A. Buøen) och *Svend Foyns praktiske borgerskole* (lärare: Herr O. Bøe). Af desse hafva Herrar Jacobsen, Drivdahl, Eger, Buøen och Bøe genomgått kurs på Nääs och Herr Borgersen vistats der kortare tid. Herr Lövdahl är antagen såsom deltagare vid kurs nästa sommar. Detta förhållande gaf naturligtvis besöket i nämnda skolor ökad intresse.

Aars og Voss' Skole, sannolikt den största af alla privata högre läroverk i Norden, med ett lärjungeantal vexlande mellan 6—800, har fr. o. m. förra året infört träslöjd såsom obligatoriskt ämne uti klasserna 1—5 af middelskolen med 346 lärjungar. För detta ändamål hafva i samma byggnad som gymnastiklokalen blifvit inrättade tvenne stora, ljusa och luftiga slöjdsalar, belägna öfver hvarandra. Uti hvar och en af dem finnas uppställda 24 prydliga, fristående hyfvelbänkar. Det hela med sina afbalkningar för virket, verktygsställningar, modellskåp m. m. gaf intryck af på en gång soliditet och blick för praktiska anordningar. Vi sågo i denna skola åtskilliga afdelningar i arbete och funno intet att anmärka i afseende vare sig på lärarnes sätt att leda undervisningen eller barnens uppmärksamhet och förstånd på arbetandet. De förfärdigade före-

målen voro synnerligt väl utförda, i tillbörlig grad korrekta och afputsade. Man såg tydligt, att lärarne ej tillåtit barnen att slarfa ifrån sig, utan noga hållit på, att de små arbetarne verkligen gjort sitt bästa. En bemärkning kunde vi emellertid ej undertrycka, den nämligen, huruvida det icke skulle vara förmånligare, om man uppsköt deltagandet i snickerislöjden till tvenne klasser eller åtminstone en klass högre. Det föreföll oss nämligen som om de yngsta af de slöjdande gossarne ännu ej hade nått den fysiska utveckling, att de med synnerlig stor framgång kunde följa metoden; föreståndarne sade sig äfven vara något tveksamma i detta afseende.

Andersens latin- og realskole, inrymd uti en densamma tillhörig, synnerligt stilfull och — såvidt vi kunna bedöma — äfven ändamålsenlig byggnad, har slöjdundervisning sedan höstterminen 1888. Dess införande förbereddes då genom ett vid den näst föregående examensfesten afhållet särdeles intressant och sakrikt tal af föreståndaren, uti hvilket han för såväl lärjungarne som för deras föräldrar och målsmän påvisade de välgående pedagogiska skäl, som talat för denna utvidgning af skolans arbetsplan. Under första året var slöjden ett frivilligt ämne, det andra blef det obligatoriskt för andre, tredje och fjerde medelklasserna, men frivilligt för femte. Från början af detta skolår är det obligatoriskt äfven för denna sistnämnda klass. I skolan, den första privata läroanstalt i Kristiania, vid hvilken slöjdundervisning införts, taga för närvarande 146 gossar del däruti. Under de första åren leddes undervisningen af n. v. slöjdinspektören Herr Skinvik, sedan hans afgang af Herr A. Buøen. Slöjdsalen, ehuru måhända väl smal, gjorde genom praktiska anordningar ett godt intryck. Särskildt fäste vi oss vid ett af Herr Skinvik konstrueradt, särdeles inventiöst verktygsskåp, hvilket vi en annan gång skola närmare beskrifva. De gossar vi sågo slöjda, skötte sig förträffligt, och arbetena voro i allo väl utförda.

I *Gjertsens latin- og realskole* har man på vinden inrättat en rymlig slöjdlokal. Här arbeta uti skilda afdelningar tillsammans 179 gossar från 2:ra till 6:te medelklasserna. Skolans synnerligen dugande och nitiske förste slöjdlärare Herr H. Eger leder, biträdd af sin assistent, snickaren K. Lövdal — svensk till börden — på ett synnerligen förträffligt sätt undervisningen. Slöjd har varit införd i skolan sedan höstterminen 1888. Skolans båda föreståndare hysa det lifligaste intresse för slöjdundervisningen, och den ene af dem umgås med tanken att själf genomgå kurs på Nääs.

Svend Foyn, Norges måhända rikaste man och den världsbeckante skaparen af dess hval- och säl-fångstflottor, har, ehuru ej bosatt i Kristiania, där stiftat en »praktisk borgerskole», som han själf underhåller, och hvars verksamhet i alla dess detaljer han på det noggrannaste följer. Att på en sådan skolas plan slöjd är hemmahörande måste anses själfallet. Då den vördnadsvärde åldringen önskade ett samtal rörande slöjdundervisningens ordnande i skolan, hade vi den förmånen att få sammanträffa med honom och skola sent glömma den i hans sällskap tillbragta timmen. Från sin rika lifserfarenhets skattkammare kunde den gamle sjömannen lemna månget värdefullt bevis på nödvändigheten af att låta arbetet med händerna intaga den densamma tillkommande platsen i ungdomens uppfostran,

och hans syn på slöjdundervisningens mål och medel var oss ett nytt bevis på, hurusom det i verklig mening pedagogiska och i verklig mening praktiska städe med hvarandra sammanfalla. I skolans föreståndare gjorde vi äfven bekantskap med en klartänkande, varmhjärtad personlighet. Om vid vårt besök såväl arbetandet som de färdiga arbetena stodo något efter vid en jämförelse med hvad de andra ofvannämnda skolorna kunde uppvisa, så beror detta säkerligen icke på bristande nit och duglighet hos läraren, Herr Böe, utan därpå, att han önskat göra ett försök med »klassundervisning», hvilket försök syntes oss ej böra uppmuntra till att utsträckas.

Under vistandet i Kristiania blefvo vi välviligt satta i tillfälle att göra en synnerligt angenäm utflykt till Askers seminarium. Slöjden med seminaristerna drefs här på ett sätt, så i allo mönstergillt, att vi funno den stå på höjden af hvad vi hitintills sett. En så genomförd ordning beträffande lokal, verktyg, allmänna anordningar och färdiga arbeten torde rent af höra till sällsyntheterna. Seminariets lärare, Herr *F. Daldorf* — tillika lärare i gymnastik och sång — har förut verkat vid Aars og Voss' skola i Kristiania, något, som inom norska pedagogiska kretsar anses såsom en god merit. Herr Daldorf förklarade sig vara bestämd motståndare till klassundervisning i slöjd, som han ansåg pedagogisk och praktiskt utförbar. Den lilla inblick vi hade tillfälle göra vid den i det natursköna Asker verkande plantskolan för blifvande norska folkskollärare, läto oss ana att här ett godt säde förbereddes. Må så varda fallet!

Näas Slöjdlärareseminarium. Såsom biträdande slöjdlärarinna uti kursen N:r 52, i hvilken endast lärare deltaga, tjänstgör Fröken *Emilie Roggen* från Bergen.

Resande. Föreståndaren för Husflids- og Slöjdskolen på Askov, Herr *Soren L. Meldgaard*, vistas för närvarande på Nääs. Såsom af »Höjskolebladet» nyligen påvisats, är det otvifvelaktigt Herr Meldgaard äran tillkommer att hafva i Danmark först infört pedagogisk slöjdundervisning, och de af honom utbildade lärarne hafva sedermera spridt densamma i icke så få danska folkskolor. Allt sedan Herr Meldgaard 1882 genomgick kurs på Nääs, har han varit en varm anhängare af den svenska slöjden, och han har städe oförtröttadt och sakkunnigt sökt häfda dess företräden.

Svensk slöjdundervisning i Amerika. »Af slöjdundervisning intresserade landsmän» — säger den i Boston utkommande svenska tidningen »Skandinavien» — »torde finna det löna mödan att någon tisdags eller onsdags kväll mellan kl. 7—9 besöka Normal-slöjdskolan i 10 Warrenton street, där nu 160 lärare och lärarinnor under herr *G. Larssons* ledning utbildas till slöjdlärare, och där 18-åringen och 50-åringen arbeta sida vid sida för att inhämta en konst, som troligen inom 5 år är ett obligatoriskt undervisningsämne i Bostons skolor. Herr Gustaf Larsson förtjänar stort beröm för, att han begagnar och hos sina elever inplanter ordet »sloyd» samt alltid framhåller dess svenska ursprung, anseende att det af andra begagnade namnet »Manual Training» är en amerikanism, som, om den fick allmän användning, skulle med tiden

bringa slöjdens utöfvare att förglömma dess svenska ursprungliga härkomst.»

En annan tidning, »Boston Evening Transcript», innehåller en utförlig i synnerligen välvillig ton hål-len beskrifning öfver den af Mr. *Everett Schwartz* ledda »Comins School» i samma stad. Artikeln slutar med följande ord: »Modellerna skilja sig något från dem, som användas på Nääs i Sverge, i det de gjorts mera lämpliga för amerikanska skolor, men de omfatta samma öfningar och hela undervisningen är grundad på samma principer och metoder.» Äfven denna tidning anser att slöjden har en stor framtid för sig i Bostons folkskolor.

I Degeberga församling af Kristianstads län skall från 1892 års början slöjdundervisning införas i ytterligare en skola, såvida läraren dessförinnan genomgått kurs på Nääs.

Slöjdundervisningen i Upsala län. Den nu under åtskilliga år så verksamme slöjdinspektören inom Upsala län Herr *Abraham Wahlström* lämnar äfven i år uti sin sedvanliga berättelse till länets landsting en synnerligen intressant redogörelse öfver den pedagogiska slöjdundervisningens ställning i länet. Ur densamma framgår, att slöjd för gossar nu är införd i 50 skolor med 76 afdelningar och 1,025 barn. Särskilda lokaler för slöjdundervisningen hafva 49 skolor. Tillgången på verktyg och dess beskaffenhet har befunnits utmärkt god i 23 skolor, god i 35 och hjälplig i 2. Undervisningen har meddelats af 34 skollärare och 14 yrkesmän. Undervisningens beskaffenhet har varit utmärkt god i 33 skolor, god i 24 och hjälplig i 3. I aflöning åtnjuta 22 lärare statens och landstingets anslag med afdrag af kostnaden för materiel och amortering af verktygsuppsättningen, 21 samma anslag oafkortade och 17 mer och mindre tillskott utöfver de nämnda anslagen. »Af denna öfverblick» — säger Herr Wahlström — »synes, att slöjdundervisningen gått icke så litet framåt under det gångna året. Visserligen har antalet skolor icke nämnvärdt ökats, men barnantalet har stigit med icke mindre än 113 och framförallt har undervisningens beskaffenhet och resultat höjt sig därhän, att jag nödgats tilldela öfvervägande antalet skolor omdömet utmärkt godt och ingen enda med omdömet underhaltigt. Min uppgift har sålunda under inspektionen detta år icke behöft utgå därpå att framställa anmärkningar, utan blott att på ett eller annat ställe gifva råd och anvisningar, särskildt om användningen och ändamålet med den på landstingets bekostnad tryckta och till samtliga slöjdskolor utdelade tabellen öfver modellserien och däri förekommande öfningar, hvilka af en del lärare icke varit rätt insedda. Med denna tabell hafva lärarne varit särdeles belåtna, förklarar sig däraf haft stor nytta och uttalat därför sin tacksamhet. Med modellserien och denna tabell till ledning finnes all utsikt för handen, att slöjdundervisningen skall föras framåt.»

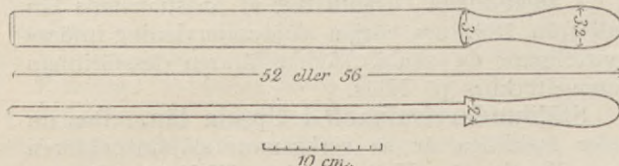
Till erhållandet af något utaf de 5 stipendier landstinget anslagit för lärares deltagande uti kurs på Nääs nästa år hafva 26 sökande redan anmält sig.

Slöjdundervisningen i Norrbottens län. Den tillförordnade slöjdinspektören inom Norrbottens län, Herr *Carl Gavuzzi*, har alltsedan han i somras tillträdde denna sin befattning, varit synnerligen verksam. Såväl genom tidningsartiklar som genom på flera olika orter afhållna offentliga föredrag har han sökt göra allmänheten bekant med den pedagogiska slöjdens mål och medel. Dessutom har han före-

stätt en under sommaren i Öjebyn anordnad kurs för lärare och lärarinnor samt leder nu på samma ställe en fortsättningsskola i slöjd. Uti den förstnämnda kursen deltog äfven Pastor *Alfort*, föreståndare för statens lappska seminarium i Mattisudden. För inköp af redskap och verktyg till denna läroanstalt, har ett belopp af 300 kr. blifvit anslaget.

Ur modellserierna.

N:o 18. *Liesticka* af ek.
Längd 52 eller 56 cm. Bredd 3,2 cm.
(Grundserien.)

1. Ett lämpligt trästycke utsågas ur virket med bredsåg, upphyflas vinkelrätt med rubank, hvar efter, sedan bredd och tjocklek bestämts med strykmått, afhyflingen sker jämväl med rubank.
2. Bladet uppritas med tillhjälp af vinkel och strykmått samt utföres med bredsåg, putshyvel, späckskifva, knif och fil.
3. Handtaget uppritas enligt modellen och formas med rundsåg, knif och späckskifva.
4. Längden utsättes och afskäres vinkelrätt med fogsvans.
5. Handtaget och bladets sidor jämnas med fil; det förstnämnda jämväl därefter med sickling och putsas med sandpapper.

Öfningar: Afsågning. Längdsågning. Planhyfling. Kanthyfling. Vinkelöfning. Strykmåttsöfning. Hinderhyfling. Jämning med späckskifva. Vågsågning. Formning med späckskifva. Konkavt bågsnitt. Konvext bågsnitt. Tvärsnitt. Snedsnitt. Filning. Af-sickling. Arbete i hårdare träslag.

Läraren och den pedagogiska slöjd- undervisningen.

(Ur ett afslutningstal.)

»Den pedagogiska slöjden rätt förstådd och rätt anordnad har, enligt min mening, långt mera vidtgående verkningar än hvad man i allmänhet föreställer sig. Dess uppfostrande inflytande träffar nämligen läraren fullt ut lika mycket som lärjungen. Mången, för hvilken »uppfostran» blott varit ett sväfvande begrepp, en form utan innehåll, har just genom slöjden fått ögonen öppna för den stora betydelse en planmässig undervisning har, då det gäller människans utveckling. En slöjdekation blir sålunda en åskådningslektion för läraren. Han måste genom den ovillkorligen komma till ett bättre förstånd af barnanaturen, detta såväl hvad beträffar det gemensamma däruti som det för hvarje individ kännetecknande. Den lär honom att förstå icke allenast hvad som menas med en gradvis utveckling utan äfven lagarne för densamma. Han sättes i stånd att göra på fakta stödda iakttagelser och att ur dem draga värdefulla slutsatser. Han utvecklar sig själf från lärare till pedagog. Hunnen hit åtnöjer han sig icke med ett slentrianmässigt, helt och hållet mekaniskt behandlingssätt af det dyrbara materiel, som blifvit anförtrodd till hans omvårdnad. Han vill ej längre blott vara en undervisningsmaskin, han vill blifva en *personlighet*, hvars inflytande på lärjungarne sträcker sig öfver kunskapsmeddelandets gränser.

Slöjdundervisningen kan sålunda blifva en icke föraktlig faktor i lärareutbildningen, detta dock naturligtvis endast under den förutsättningen, att den, som sålunda skall utbildas, verkligen både vill se och begagna sig utaf hvad

han ser. Dock — och detta är något, som ej för ofta kan upprepas — skall slöjden verkligen kunna hafva denna uppfostrande invärkan på läraren såväl som på lärjungen, måste den anordnas på ett i möjligaste mån pedagogiskt sätt. Den måste mera taga varning än exempel af skolans undervisningsämnen. Den måste framför allt låta individualiteten komma till större rätt än hvad vid massundervisningen plägar vara fallet. Genom undervisningens individualiserande komma lärare och lärjungar hvarandra närmare; de uppfostras båda. Detta är, tror jag, just kärnpunkten hvad beträffar slöjdens pedagogiska betydelse och den enda väg, hvarpå densamma kan göra sig fullt gällande. Slentrian hafva vi förut tillräckligt i skolan; hvad vi behöfva är något personligt, något lifväckande. Vill man verkligen uppfostrande slöjd, måste man taga den med dess konsekvenser, annars är det vida bättre att icke taga den alls. Denna uppfattning, som länge varit för mig bestämmande, kan jag på inga villkor frångå. Mätte den äfven komma att delas af Eder; vårt samarbete här skall då icke hafva varit förgäfvets.»

Utlandet.

England. De båda föreningarne för slöjdundervisningens befrämjande i England — »Union for slöjd-teachers trained at Nääs» och »Sloyd-association» — komma nu att sammanslås till en enda förening. Villkoren för sammanslagningen äro emellertid ännu ej bestämda.

— Under namn af »*The Manchester and district sloyd association*» har ytterligare en förening bildats, hvars syften äro: 1. Att utgöra föreningsbandet mellan alla dem inom distriktet, som intressera sig för slöjdundervisning. 2. Att göra slöjdens principer mera allmänt kända. 3. Att arbeta på utvecklandet af slöjden såsom ett uppfostringsmedel. Föreningens president är Sir *Henri Roscoe, M. P.*

— Föredrag om den svenska pedagogiska slöjdundervisningen hafva under hösten bland andra afhållits i Nottingham af miss *E. P. Hughes* och i Bradford af mr *Ch. Neville*.

— En slöjdkurs för lärare, anordnad af skolrådet, pågår för närvarande i London.

Literatur.

(Rörande pedagogisk slöjdundervisning.)

Några ord om färgernas praktiska användning i industriens tjenst. Öfvers. fr. tyskan af *C. Edv. Tullberg*. Stockholm 1890. Joh. Hellsten. Pris 40 öre.

Mönster för svarfning, samlade och utgifna af *Gustaf Flinta*. Tredje delen. Stockholm 1890. R. Blaedel & C:o. Pris 5 kronor.

Andersens Latin- og Realskole. Aarsberetning for skoleaaret 1887—88. Dito 88—89. Dito 89—90. Kristiania. Mallingske bogtr.

Fråga.

Hur rengöras filar och raspar?

Svar.

Se »Handbok i pedagogisk snickerislöjd» sid. 102.

24 stycken Hyfvelbänkar af ek

med 2:ne skrufvar, af det s. k. Mikkelsenska systemet, något begagnade, finnas till salu för billigt pris. Man hänvände sig till *Nääs slöjdläroarsseminarium*, adress *Floda Station*.

Blätter für Knaben-Handarbeit.

Organ des Deutschen Vereins für Knaben-Handarbeit und des Sächsischen Landesverbandes zur Förderung des Handfertigkeit-Unterrichts. Herausgegeben von D:r *W. Götze*, Leipzig. Kaiser Wilhelm Strasse 19.

GÖTEBORG.

GÖTEBORGS HANDELSTIDNINGENS AKTIEBOLAGS TRYCKERI,
1890.